

§ 3

Skolkommissionens "agaparagraf" diskuterades. Ungefär följande framkom vid meningsutbytet:

I åtminstone en generation har Sveriges folkskollärarkår arbetat för humanare fostran i folkskolan. Man kan utan överdrift påstå, att den för ett 50-tal år sedan vanliga "agauppfostran" är praktiskt taget avskaffad. Inspektörernas berättelser bekräftar detta. ~~Färnebo~~ Såvitt vi har oss bekant, har inget av de genom tidningspressen utbasunerade misshandelsmålen mot lärare i folkskolan resulterat i straff för den åtalade. Att aga förekommit och alltjämt förekommer i folkskolan är sant. Men den används ytterst sällan.

Vi anser, att lärarkåren arbetar i den anda, som skolkommissionens förslag till ändrad lydelse av § 29 mom 4 i folkskolestadgan innebär. Men härifrån och till att omedelbart sätta nuvarande agaparagraf ur funktion är steget långt.

Vi vill inte aga, men vi vill ha rätt att använda den i sådana fall, där vi anser det nödvändigt.

Lika litet som samhället i övrigt trots human strafflagstiftning är kvitt förbrytare, lika litet kan skolan förskonas från icke önskvärda element genom att agan förbjudes. Vi tror, att ett plötsligt slopande av "agalagen" kommer att skapa många ur fostringssynpunkt svåra situationer, i synnerhet som de flesta av de av skolkommissionen förordade ersättningsåtgärderna icke f n är genomförbara. Dessutom är vi nog gammalmodiga att tro, att agan är ett relativt lindrigt straff i jämförelse med långvariga, pressande förhör och utredningar i olika instanser. Det senare innebär säkerligen en psykisk tortyr med långt skadligare efterverkningar än en dask i stjärten.

Slutligen vill vi granska skolkommissionens förslag punkt för punkt.

(a) Första delen är likalydande med nuvarande paragraf. Andra meningen uttrycker det idealförhållande, som vi lärare eftersträvar. Inför tredje meningen frågar man sej: Ska det inrättas någon slags poliskår bland eleverna för att utöva den aga, som lärarna icke får exekvera? Eller hur har skolkommissionen tänkt sej elevernas aktiva ingripande?

(b) Med undantag av satsen "Kroppslig bestraffning av vad slag det vara må får ej förekomma" täckes denna punkt i nuvarande § 29.

(c) Denna punkt talar först om tillsägelse och sedan om enskilt samtal. Skillnaden kan diskuteras. Dessutom talas om varning. För vad ska man varna eleverna?

(d) Skolkande elever hör ofta till den grupp, som föranleder disciplinära åtgärder från lärarens sida. För sådana elever vore det säkert ett mycket angenämt "straff" att bli avstängda från skolan. Å ena sidan ska skolkande elever hämtas till skolan, men gör de något fuffens, ska de sändas hem. Många fuffens skulle säkerligen bli följden av ett dylikt system.

Hur många skolor har tillgång till skolpsykolog och psykologiskt utbildad skolstyrelseordförande? Medan skolledningens utredning pågår, hinner eleven komma ur skolåldern. Vi betvivlar också, att skolstyrelsen är mera kompetent i dessa fall än läraren.

(e) Innehåller mycket goda synpunkter, men även här frågar man sej: Är skolläkaren psykologiskt och pedagogiskt utbildad? Finns det psykologisk rådgivningscentral vid eller i närheten av de olika skolorna?

(f) Har skolstyrelserna någon hemlig patentmedicin att tillgripa? Förflyttning till annan folkskola torde f n i de flesta fall vara ogörlig.

Senare delen av denna punkt kan tillstyrkas. Man tvekar dock inför slutet, där det heter: "eller på annat sätt, som finnes ändamålsenligt". När man inte kan ge någon praktiskt utförbar anvisning, så rekommenderar man "något annat sätt".

(g) Varför bör ej klassläraren beredas tillfälle närvara, när "fall" ur hans klass behandlas?

(h) Sänkt uppförandebetyg är väl det enda användbara korrekptionsmedel, som återstår enligt skolkommissionens förslag. Låt klassläraren bestämma detta liksom övriga betyg, helst utan att först behöva be respektive föräldrar om lov!

Som slutomdöme vill Färnebo härads lärarklubb anföra följande:

Skolkommissionens förslag är icke moget att genomföras som lag. Andemeningen i förslaget är i allmänhet god och torde innehålla ungefär, vad vi lärare eftersträvar i vår ~~undervisningsskärning~~ ~~fostrargärning~~ fostrargärning. Men ska vi kunna fostra våra elever med ett någorlunda gott resultat, måste vi ha ett snabbt och effektivt korrekptionsmedel till ~~handa~~ buds.

När av skolkommissionen omnämnda skolläkare, skolpsykologer, psykiska rådgivningscentraler och psykologiskt utbildade skolstyrelseledamöter finns att tillgå vid varje skola eller åtminstone inom varje skoldistrikt, då är vi de första att förorda förslaget. Till dess måste vi med stöd av ovanstående avstyrka förslaget.

Den tro på nyttan och lämpligheten av förhör och utredningar, som kommer till synes i skolkommissionens förslag, kan vi inte dela.

Sveriges lärarkår har i det närmaste avskaffat skolagan. Låt oss fullfölja detta i lugn och ro utan dessa nya förslag till lagparagrafer, som inte är mogna att genomföras och som framför allt är mycket vagt formulerade.

En reservation för skolkommissionens förslag avgavs.

Filipstad den 26/4 1947.

Erik Hellkvist

Justerat den 2/5 1947:

Gustaf Lundström

Einar Bergquist

Rätt utdraget intygas:

